

fraskrive sig den beskyttelse, som loven sikrer. Det bestemmes derfor i lovforslagets § 13, at ansvar efter loven ikke ved forudgående aftale kan fraskrives eller indskrænkes til skade for skadelidte.

4. International privatret

Den harmonisering, der følger af direktivet, er ikke fuldstændig. Visse spørgsmål overlades til national lovgivning, ligesom medlemslandene på enkelte punkter kan vælge en af to løsningsmuligheder, jfr. ovenfor under punkt 1.3.

Spørgsmålet om, hvilket lands lov der skal anvendes ved afgørelsen af en given sag om produktansvar, har derfor fortsat betydning.

Når det drejer sig om lovvalg i forbindelse med erstatning uden for kontraktsforhold, har det traditionelt være antaget, at det var skadestedets lov, der fandt anvendelse. I nyere tid har der imidlertid vist sig en tendens til at smidiggøre dette princip, således at andre momenter også kan tillægges betydning. Der kan i denne forbindelse bl.a. anføres skadelidtes bopæl, skadevolders forretningssted, og stedet, hvor den skadevoldende genstand er købt.

Haagerkonferencens udarbejdede i 1972 en konvention om lovvalg ved produktansvar. Denne konvention er endnu kun ratificeret af et helt ubetydeligt antal lande, hvor Danmark ikke er iblandt. Under hensyn til den udvikling, der har fundet sted indenfor hele produktansvarsområdet siden 1972, er det næppe sandsynligt, at konventionen vil træde i kraft. Derimod kan det tænkes, at der senere vil blive taget initiativ til udarbejdelse af en ny konvention.

5. Værnetingsregler og EF-domskonventionen

De almindelige værnetingsregler i retsplejelovens kapitel 22, indeholder ikke udtrykkelige bestemmelser om værneting i sager om produktansvar.

Sager om produktansvar mod en producent, importør eller leverandør vil i overensstemmelse med de almindelige regler kunne anlægges ved sagsøgt hjemting. Det vil sige i den retskreds, hvor en sagsøgt person har bopæl, jfr. retsplejelovens § 235, eller hvor et sagsøgt selskab m.v. har hjemsted eller hovedforretningslokale, jfr. f.eks. aktieselskabslovens § 159 og retsplejelovens § 238.

I henhold til retsplejelovens § 244 kan retssager, hvorunder der påstås straf, erstatning eller oprejsning i anledning af retsstridige skadetilføjelser eller anden retskrænkelser, endvidere anlægges på det sted, hvor skadetilføjelsen eller retskrænkelsen er foregået. Det er fast antaget, at denne regel kun gælder retskrænkelser m.v. uden for kontaktsfor-

hold, men domstolene ses ikke at have taget stilling til, hvorvidt bestemmelsen finder anvendelse på sager om produktansvar.

Det er således efter den gældende retstilstand uafklaret, om en sag vedrørende en produktansvarsskade, som er indtruffet i Danmark, kan anlægges her i landet i tilfælde, hvor den ansvarlige producent, importør eller leverandør ikke har hjemting i Danmark.

Ved justitsministeriets lovforslag nr. L 118 og nr. L 119, der er fremsat for folketetinget den 15. januar 1986, foreslås en fuldstændig revision og modernisering af de nationale og internationale værnetingsregler.

Efter lovforslag nr. L 118 vil en skadelidte som hidtil kunne anlægge sag om produktansvar mod en producent eller importør med hjemting i Danmark ved dennes hjemting. Efter forslaget til ny § 243 i retsplejeloven kan sager, hvorunder der påstås straf, erstatning eller oprejsning i anledning af retskrænkelser, anlægges ved retten på det sted, hvor retskrænkelsen er foregået. Det fremgår af bemærkningerne til den pågældende bestemmelse, at bestemmelsen medfører, at sag om produktansvar kan anlægges, hvor skaden er sket. Den skadelidte vil således også kunne anlægge sagen på skadestedet, som ofte vil være det sted, hvor skadelidte har bopæl.

Har den ansvarlige producent m.v. ikke hjemting i Danmark eller i et EF-land, der har tiltrådt konventionen af 27. september 1968 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager, (EF-domskonventionen), vil sagen alene kunne anlægges på det sted her i landet, hvor skaden er sket, jfr. forslaget § 246 jfr. § 243.

Såfremt den ansvarlige producent m.v. ikke har hjemting i Danmark, men i et EF-land, der er omfattet af EF-domskonventionen, skal konventionens værnetingsregler anvendes, jfr. lovforslag nr. L 119. Efter konventionens artikel 5, nr. 3, og artikel 53, kan en person eller et selskab m.v. i sager om erstatningsansvar uden for kontakt sagsøges ved retten på det sted, hvor skadetilføjelsen er foregået. Det antages, at erstatningsansvar for produktskader er omfattet af denne bestemmelse. En gennemførelse af EF-konventionen vil derfor gøre det muligt at sagsøge udenlandske producenter af defekte produkter her i landet, dersom det pågældende EF-land har tilsluttet sig domskonventionen. Hvis skadelidte får medhold, kan dommen efter konventionen derefter fuldbyrdes i den EF-stat, hvor producentens virksomhed befinder sig.